

บทที่ 2

การทบทวนเอกสาร/วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ชมรมผู้ตรวจสอบภายในธนาคาร และสถาบันการเงิน ได้กล่าวถึง เทคนิคการตรวจสอบ บัญชีไว้ว่าเมื่อกกล่าวถึงคำว่า เทคนิค มักหมายถึง วิธีการที่ผู้ทำงานนำมาใช้เพื่อให้งานนั้นได้ผลสำเร็จเมื่อนำคำว่าเทคนิคมาใช้กับการตรวจสอบหรือเรียกว่า เทคนิคการตรวจสอบ ก็หมายถึง วิธีการตรวจสอบที่ดีที่ผู้ตรวจสอบนำมาใช้ เพื่อให้งานตรวจสอบนั้น ได้ผลสำเร็จ และเป็นที่ยอมรับของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งเทคนิคการตรวจสอบที่ดีจะประกอบด้วยวิธีการตรวจสอบตามหลักการ และการนำหลักมนุษยสัมพันธ์มาประยุกต์ใช้พร้อมกับวิธีการตรวจสอบตามหลักการนั้น ในทุกระยะ ขั้นตอนของกระบวนการตรวจสอบ

เทคนิคการตรวจสอบ (Audit Technique)

- วิธีการตรวจสอบสำคัญที่ผู้ตรวจสอบเลือกใช้ในการรวบรวมข้อมูลหลักฐานต่างๆ
- เพื่อให้ได้หลักฐานที่ดีที่สุดและเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด
- โดยการตรวจเป็นไปตามวัตถุประสงค์การตรวจสอบและแผนการตรวจสอบที่กำหนดขึ้น

เทคนิคการรวบรวมหลักฐานการตรวจสอบ

1. เทคนิคการตรวจสอบทั่วไป
2. เทคนิคในการประเมินผลการควบคุมภายใน
3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบ
4. การประเมินความเสี่ยง

เทคนิคการตรวจสอบทั่วไป

เทคนิคการตรวจสอบที่ใช้กัน โดยทั่วไป และทุกระยะในการปฏิบัติงานตรวจสอบ ได้แก่

1. การตรวจสอบของจริง
2. การสังเกตการณ์ข้อเท็จจริง
3. การสอบถาม
4. การคำนวณ
5. การสุ่มตัวอย่าง

การตรวจสอบของจริง

- การตรวจสอบข้อมูล เอกสาร หรือสินทรัพย์ที่มีตัวตน เช่น การตรวจนับ การสอบทาน เอกสาร
- ให้หลักฐานที่เชื่อถือในเรื่องการเกิดขึ้นจริง แต่ไม่ให้หลักฐานเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ หรือมูลค่าของสิ่งนั้นการสังเกตการณ์ข้อเท็จจริง
- เป็นการสังเกตการณ์ดำเนินงานหรือวิธีการปฏิบัติงาน
- ให้หลักฐานเกี่ยวกับสภาพ วิธีการปฏิบัติงาน ของผู้ปฏิบัติงาน และสภาพแวดล้อม สถานที่ทำงาน รวมถึงข้อมูลทางภาษาที่แสดงถึงความพอใจหรือไม่พอใจในการปฏิบัติงาน

ข้อจำกัด คือ ได้ข้อมูลเฉพาะในเวลาที่เกิดการณั้่น ซึ่งอาจตรงหรือไม่ตรงกับการปฏิบัติงานปกติก็ได้

การสอบถาม (Inquiry)

- เป็นการหาข้อมูลจากบุคคลที่มีความรู้ทั้งภายในและภายนอก
- อาจจะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้
- ระดับความน่าเชื่อถือของข้อมูล ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ความเป็นอิสระ และความซื่อสัตย์ของบุคคลนั้นๆ

การคำนวณ (Computation)

- เป็นการทดสอบความถูกต้องของการคำนวณตัวเลขในการบันทึกบัญชี
การสุ่มตัวอย่าง (Sampling)

- เป็นการเลือกตัวอย่างขึ้นมาเพื่อตรวจแทนการตรวจในรายละเอียดทั้งหมด
เทคนิคในการประเมินผลการควบคุมภายใน

เทคนิคการตรวจสอบที่ใช้ในการประเมินผลการควบคุมภายใน เช่น

1. การทำแผนภาพระบบงานและจุดควบคุม
2. การทำแบบสอบถามการควบคุม
3. การสัมภาษณ์การควบคุมภายใน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบ

เป็นเทคนิคที่สำคัญที่ SIAS ฉบับที่ 8 ได้กำหนดรายละเอียด โดยสรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

- เป็นการศึกษาและเปรียบเทียบความสัมพันธ์ ของข้อมูลสถิติที่สำคัญทั้งทาง
การเงินและผลการดำเนินงาน เพื่อใช้ในการระบุความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น ความ
ผิดปกติ และการกระทำผิดกฎหมาย

ข้อดี

- เป็นวิธีที่ให้เบาะแสประเด็นปัญหาสำคัญในการตรวจสอบ
- ใช้เวลาน้อย

ข้อจำกัด

- ความเชื่อถือได้และการได้มาซึ่งข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์

สรุปเทคนิคที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนการตรวจสอบ

กระบวนการตรวจสอบทุกงานแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน

1. การวางแผนการตรวจสอบ
2. การปฏิบัติงานตรวจสอบ
3. การรายงานผลการตรวจสอบ

4. การติดตามผลการตรวจสอบ

เทคนิคในการวางแผนการตรวจสอบ

ควรเป็นเทคนิคที่ทำให้สามารถระบุขอบเขตปัญหาหรือได้ข้อมูลที่แสดงเบาะแสและ
สัญญาณเตือนภัยโดยเร็วที่สุด

- วิเคราะห์เปรียบเทียบ
- การประเมินความเสี่ยง
- การประเมินผลการควบคุมภายใน

เทคนิคในการปฏิบัติงานตรวจสอบในการปฏิบัติงาน

- เทคนิคด้านการสื่อสารและมนุษย์สัมพันธ์
- เทคนิคในการตรวจสอบทั่วไป

การสรุปผล

- ใช้เทคนิคเกี่ยวกับการวางแผน แต่จะเจาะลึกลงไปรายละเอียดของกิจกรรมที่
เป็นประเด็นสำคัญไม่ใช่ภาพรวม

เทคนิคในการรายงานผลการตรวจสอบ

- เทคนิคในการนำเสนอ
- เทคนิคในการรับฟังความคิดเห็น
- เทคนิคการจัดความขัดแย้งและการแก้ไขปัญหา
- เทคนิคการเขียน

เทคนิคในการติดตามผล

- ใช้เทคนิคการตรวจสอบทั่วไป
- เทคนิคในการรับฟังความคิดเห็น
- เทคนิคการร่วมกันแก้ไขปัญหาอย่างเป็นทีม

เพื่อให้การแก้ไขปัญหาตรงประเด็น ปฏิบัติได้และมีแผนงาน

ฝ่ายตรวจสอบระบบบัญชี อบต. ไกร ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับเทคนิคการสอบบัญชี ไว้ ดังนี้ เทคนิคการสอบบัญชี หมายถึง เครื่องมือที่ผู้สอบบัญชีใช้ในการรวบรวมหลักฐาน ผู้สอบบัญชีต้องเลือกใช้เทคนิคหรือเครื่องมือ / วิธีการให้ เหมาะสมกับงานตรวจสอบแต่ละด้านแล้วนำมา ประกอบเข้าเป็นวิธีการตรวจสอบในแต่ละรายการหรือแต่ละบัญชีการใช้เทคนิคเพียงอย่างเดียวอาจ ไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์ความถูกต้องของรายการผู้สอบบัญชีอาจต้องใช้เทคนิคหลายประการในการ ตรวจสอบแต่ละด้าน เพื่อให้ครอบคลุมการตรวจสอบและมีความถูกต้อง ครบถ้วน เชื่อถือได้

ตาราง 1 เทคนิค วิธีการตรวจสอบบัญชี

ที่	เทคนิค / วิธีการ ตรวจสอบบัญชี	ความหมาย	วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ
1.	การตรวจดู (Inspection)	เป็นการตรวจดูเอกสารหลักฐานต่าง ๆ และทรัพย์สินที่มีรูปร่าง เช่น พันธบัตรรัฐบาลตั๋วสัญญาใช้เงิน โฉนดที่ดิน เอกสารการลงหุ้นกรรมกรรมประกันภัย	<ul style="list-style-type: none"> - ทรัพย์สินมีอยู่จริง - มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน - สภาพของทรัพย์สิน - ปริมาณของทรัพย์สิน (หากใช้เทคนิคการตรวจนับด้วย) - มูลค่าทรัพย์สิน ข้อจำกัด
ที่	เทคนิค / วิธีการ ตรวจสอบบัญชี	ความหมาย	วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ
			- สินทรัพย์นั้นต้องมีรูปร่าง
2.	การสังเกตการณ์ (Observation)	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นการสังเกตด้วยตา เพื่อช่วยให้ผู้สอบบัญชีได้ทราบถึงข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ รวมถึงการใช้วิจารณญาณสิ่งที่ได้เห็นและบันทึกไว้ เช่น สังเกตการณ์ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จ่ายเงินเดือน - สังเกตการณ์ตรวจนับสินค้า - สังเกตการณ์อนุมัติและการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลงานมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ - มีการปฏิบัติตามระบบที่กำหนดไว้ ข้อจำกัด <ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลที่ได้มาจากการปฏิบัติงานจริงในช่วงเวลาที่สังเกตเท่านั้น ซึ่งอาจจะไม่จริงทั้งหมด ถ้าจะให้สามารถสรุปรวมได้ ต้องหา

		ผ่านเอกสาร และความเหมาะสมของการปฏิบัติงานว่าได้กระทำตามวิธีที่กำหนดไว้	เอกสารหลักฐานเพิ่มเติมมายืนยันเพื่อให้หน่วยงานที่รับตรวจยอมรับข้อสังเกตและยินยอมแก้ไขตาม
3.	การตรวจนับ(Counting)	- เป็นการพิสูจน์ปริมาณและคุณภาพของสิ่งที่ต้องการตรวจว่ามีอยู่จริง ครบถ้วนตามที่บันทึกไว้โดยตรงให้เห็นด้วยตนเอง สภาพของสินทรัพย์ (ชำรุด / เสียหาย) การเก็บดูแลรักษา	- พิสูจน์ความมีอยู่จริง เช่น เงินสด สินค้า หลักทรัพย์ - มีการแสดงมูลค่าถูกต้อง - มีกรรมสิทธิ์และภาระผูกพัน
ที่	เทคนิค / วิธีการตรวจสอบบัญชี	ความหมาย	วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ
4.	การยืนยันยอด (Confirmation)	- เป็นการที่ผู้ตรวจสอบขอให้บุคคลภายนอกซึ่งทราบเกี่ยวกับหลักฐานต่าง ๆ ให้การยืนยันเป็นลายลักษณ์อักษรมายังผู้ตรวจสอบโดยตรง เป็น หลักฐานที่เชื่อถือได้มากที่สุด ถ้าปฏิบัติโดยถูกต้อง และผู้ตรวจสอบต้องควบคุมและสอบทานการยืนยันยอด รวมทั้งการจัดส่งให้ผู้รับเอง และต้องเป็นผู้รับคำตอบโดยตรง	- พิสูจน์ความถูกต้องครบถ้วน เช่น ลูกหนี้ เจ้าหนี้ เงินฝากธนาคาร เงินรับฝาก เป็นต้น - กรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์และภาระผูกพัน - พิสูจน์ความมีอยู่จริง - มีการแสดงมูลค่าถูกต้อง ข้อจำกัด - อาจไม่ได้รับความร่วมมือในการตอบยืนยันให้ผู้ตรวจสอบ
5.	การตรวจสอบเอกสารใบสำคัญ(Examination of original Documents) หรือการตรวจ Vouching	- เป็นการตรวจสอบเอกสารหลักฐานที่บันทึกไว้ในสมุดบัญชี เช่น ใบกำกับสินค้า ใบเสร็จรับเงินกรมธรรม์ ประกันชีวิต สัญญาต่าง ๆ	- พิสูจน์ความถูกต้องของเอกสารกับรายงานบัญชี - รายการเกิดขึ้นจริง - มีกรรมสิทธิ์และภาระผูกพัน - มีการตีราคาหรือการแสดง

		และใบสำคัญจ่าย	มูลค่า - การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน ข้อควรระวัง
ที่	เทคนิค / วิธีการตรวจสอบบัญชี	ความหมาย	วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ
			- เอกสารนี้เป็นเอกสารจริง - มิใช่เอกสารปลอม (โดยเฉพาะในกรณีที่มีการควบคุมภายในไม่รัดกุม) อาจไม่แสดงถึงสภาพที่มีอยู่จริง เช่น สอบทะเบียนรถยนต์ไม่สามารถพิสูจน์ว่ามีอยู่จริง
6.	การคำนวณ (Recomputation)	- เป็นการคำนวณตัวเลขในบัญชีซึ่งถือเป็นหลักฐานที่เชื่อถือได้มาก เช่น บวกเลขในสมุดขึ้นต้นจำนวนยอดคงเหลือในบัญชีแยกประเภทคำนวณค่าเสื่อมราคา / หนี้สงสัยจะสูญ เป็นต้น	- พิสูจน์ความถูกต้องของตัวเลขในบัญชี ข้อจำกัด - พิสูจน์แต่ความถูกต้องของผลลัพธ์ แต่ไม่ได้พิสูจน์แหล่งที่มาของตัวเลข
7.	การตรวจสอบการผ่านรายการ(Posting)	- เป็นการตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของการผ่านรายการจากสมุดขึ้นต้นไปบัญชีสมุดขึ้นปลาย (แยกประเภท) งบทดลองด้วยเรียกกันว่าการตรวจ Posting	- พิสูจน์ความถูกต้องครบถ้วน ข้อจำกัด - เป็นการพิสูจน์ความถูกต้องของการคัดลอกข้อมูลเท่านั้น ไม่ได้พิสูจน์ความสมบูรณ์ของรายการ
8.	การตรวจหารายการผิดปกติ(Scanning)	- เป็นการตรวจรายการในสมุดบัญชีต่างๆ ในบัญชีแยก	- ตรวจรายการที่ผิดปกติ ซึ่งอาจทำให้พบข้อผิดพลาดที่สำคัญ
ที่	เทคนิค / วิธีการตรวจสอบบัญชี	ความหมาย	วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ

		ประเภท สมุดขัณฑ์ หรือ แหล่งข้อมูลอื่น ๆ	ได้ ทั้งนี้ต้องอาศัยความรู้ ทักษะ และ ประสบการณ์ ของ ผู้ตรวจสอบเป็นสำคัญ เช่น รายการค่าโทรศัพท์ ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า โดยปกติจะมี 12 รายการ (12 เดือน) ถ้ามีรายการ ไม่ครบต้องติดตามให้ได้ ข้อเท็จจริง ข้อสังเกต- ควรสังเกตจากรายการที่ไม่เป็นไปตามที่ควรจะเป็น เช่น รายการจ่ายเกิน ยกเลิก ใบเสร็จที่ใช้แล้ว มียอดอยู่ผิดด้าน ข้อจำกัด - รายการผิดปกติมิใช่หลักฐาน แต่เป็นเครื่องชี้ให้ทราบถึงความจำเป็นที่ต้องหาหลักฐาน หรือใช้เทคนิคอื่น
9.	การสอบถาม(Inquiry)	- เป็นการสอบถามผู้บริหาร และพนักงานเพื่อให้ได้ทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	- ความมีอยู่จริงหรือเกิดขึ้นจริง - ความครบถ้วน
ที่	เทคนิค / วิธีการตรวจสอบบัญชี	ความหมาย	วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ
		และผู้ตรวจสอบควรทราบซึ่ง อาจเป็นลายลักษณ์อักษรหรือ วาจา เช่น เหตุการณ์หลังวันสิ้นปีบัญชีที่สำคัญ หนังสือ อาจเกิดขึ้นภายใน และ ภาระผูกพัน	- กรรมสิทธิ์หรือภาระผูกพัน - การตีราคาหรือแสดงมูลค่า - การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลงบการเงิน ข้อจำกัด - เป็นเพียงหลักฐานประกอบเท่านั้น จำเป็นต้องพิสูจน์ความ

			เชื่อถือที่ผู้ให้ข้อมูลด้วย
10.	การติดตามรายการ (Tracing)	- เป็นการติดตามตรวจสอบการบันทึกรายการในบัญชีบางรายการที่เกิดขึ้นตั้งแต่ต้นจนจบรายการ (ติดตามตรวจสอบจากหลักฐานไปยังบัญชี)	- ความครบถ้วน - การตีราคาหรือการแสดงผลค่า - การเปิดเผยข้อมูล
11.	การตรวจสอบความสัมพันธ์ของข้อมูล	- เป็นการตรวจสอบรายการที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเนื่องจากข้อมูลของรายการหนึ่ง ๆ อาจมีความสัมพันธ์กับรายการอื่น ๆ ได้ เช่น ขาย – ต้นทุนขาย / รับคืนสินค้า / ลูกหนี้การค้าซื้อ –	- การแสดงผลค่า - ความถูกต้องของรายการที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน
ที่	เทคนิค / วิธีการตรวจสอบบัญชี	ความหมาย	วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ
		เจ้าหนี้การค้าลูกหนี้การค้า – ค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญเงินให้กู้ – ดอกเบี้ยรับจากเงินให้กู้เงินรับฝาก – ดอกเบี้ยจ่ายทรัพย์สินถาวร – ค่าเบี้ยประกัน / ค่าเสื่อมราคา	
12.	การวิเคราะห์เปรียบเทียบ (Analytical Tests)	- เป็นวิธีการตรวจสอบที่โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่เป็นไปอย่างมีเหตุผลของข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอันนี้ไม่ใช่ข้อมูลทางการเงินว่าเป็นไปตามที่คาดหมายไว้หรือไม่ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงที่ผิดปกติ	- พิสูจน์ความถูกต้องของรายการทางการเงิน เพื่อดูรายการที่ผิดปกติ จุดเด่น - ใช้เวลาตรวจสอบและค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อย - เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพถ้าใช้กับลักษณะรายการที่มีความ

			- ช่วยลดการทดสอบในรายละเอียดของแต่ละบัญชีได้ หากผู้ตรวจสอบมีความพอใจในความถูกต้องเพียงพอของการตรวจสอบรายการนั้นมีความเสี่ยงและความมีสาระสำคัญต่ำ ข้อสังเกต
ที่	เทคนิค / วิธีการตรวจสอบบัญชี	ความหมาย	วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ
			- หากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพบว่ามีความต่างที่เป็นสาระสำคัญต่อการตรวจสอบ ผู้ตรวจสอบต้องสอบถามเหตุผล และใช้เทคนิคการตรวจสอบอื่นเพิ่มเติม

กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ได้ให้ความหมายของการตรวจสอบทางการเงิน (Financial Auditing) และให้ความหมาย เกี่ยวกับเทคนิคการตรวจสอบไว้ดังนี้

การตรวจสอบทางการเงิน (Financial Auditing) เป็นการตรวจสอบความถูกต้องเชื่อถือได้ของข้อมูลและตัวเลขต่าง ๆ ทางการเงิน การบัญชีและรายงานทางการเงิน โดยครอบคลุมถึงการดูแลป้องกันทรัพย์สิน และประเมินความเพียงพอของระบบการควบคุมภายในของระบบงานต่าง ๆ ว่ามีเพียงพอที่จะมั่นใจได้ว่าข้อมูลที่บันทึกในบัญชี รายงาน ทะเบียน และเอกสารต่าง ๆ ถูกต้อง และสามารถสอบทานได้หรือเพียงพอที่จะป้องกันการรั่วไหล สูญหาย ของทรัพย์สินต่าง ๆ ได้

เทคนิคการตรวจสอบ (Audit Technique) หมายถึง วิธีการตรวจสอบที่ดีที่ผู้ตรวจสอบควรนำมาใช้ในการรวบรวมข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ เพื่อให้ได้หลักฐานที่ดีและเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด เป็นที่ยอมรับของผู้ปฏิบัติงานโดยการตรวจสอบเป็นไปตามวัตถุประสงค์และแผนการตรวจสอบที่กำหนด ดังนั้นผู้ตรวจสอบจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในวิธีการตรวจสอบแบบต่าง ๆ และเลือกใช้เทคนิคการตรวจสอบให้เหมาะสมกับเรื่องที่จะตรวจสอบในแต่ละกรณี เนื่องจากเทคนิคการ

ตรวจสอบแต่ละเทคนิคมีความยากง่ายต่างกัน และให้ได้มาซึ่งหลักฐานความเชื่อถือไม่เท่ากันเมื่อใช้กับบุคคลหรือสถานการณ์ต่างกัน นอกจากนี้แต่ละเทคนิคการตรวจสอบก็มีข้อจำกัดในการนำไปใช้ ทำให้ในบางครั้งผู้ตรวจสอบอาจใช้เทคนิคการตรวจสอบหลายอย่างมาประกอบกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานที่เพียงพอที่ผู้ตรวจสอบจะเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะไว้ในรายงานผลการปฏิบัติงาน เทคนิคที่ใช้ในการตรวจสอบโดยทั่วไป มีดังนี้

การสุ่มตัวอย่าง

เป็นการเลือกข้อมูลแต่เพียงบางส่วน ซึ่งสามารถใช้เป็นตัวแทนของข้อมูลทั้งหมดเพื่อนำมาตรวจสอบ การสุ่มตัวอย่างต้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ โดยคำนึงถึงว่าข้อมูลทั้งหมดมีโอกาสได้รับการเลือกเท่า ๆ กัน ผลที่ได้รับจึงจะแสดงสภาพที่เป็นจริงหรือใกล้เคียงความจริงมากที่สุด ซึ่งในปัจจุบันนิยมใช้กันอยู่ 4 วิธี คือ

- 1.1 วิธี Random Sampling เป็นการเลือกตัวอย่างจำนวนหนึ่งจากข้อมูลทั้งหมดโดยให้แต่ละหน่วยของข้อมูลมีโอกาสที่จะได้รับเลือกเท่าเทียมกันและเป็นไปอย่างยุติธรรม เช่น การจับสลากเป็นต้น
- 1.2 วิธี Systematic Sampling เป็นการเลือกตัวอย่างโดยการกำหนดระยะหรือช่วงตอนของตัวอย่างที่จะเลือกด้วยวิธีแบ่งไว้เท่า ๆ กัน เช่น เลือกตัวอย่างใบสำคัญ 1 ฉบับ จากใบสำคัญทุก ๆ 15 ฉบับ เป็นต้น ความห่างของระยะหรือช่วงตอนขึ้นอยู่กับจำนวนข้อมูลและจำนวนตัวอย่างที่ต้องการข้อมูลที่น่ามาเลือกตัวอย่างด้วยวิธีนี้ต้องมีคุณสมบัติเหมือนกัน และมีการจัดเรียงลำดับของข้อมูลอย่างถูกต้องและครบถ้วน ผู้ตรวจสอบต้องระวังในการกำหนดระยะของตัวอย่างว่าต้องไม่เป็นผลให้ข้อมูลทั้งหมดถูกเลือกหรือมิได้รับการเลือกเลยด้วย
- 1.3 วิธีการแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่ม
 - 1.3.1 Stratified Sampling เป็นการเลือกตัวอย่างของข้อมูลที่มีลักษณะแตกต่างกัน โดยมีวิธีดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) แบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่มโดยการรวบรวมข้อมูลที่มีลักษณะเหมือนกันไว้ในกลุ่มเดียวกัน 2) สุ่มเลือกตัวอย่างจากแต่ละกลุ่มเหล่านั้นอีกครั้งหนึ่ง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอาจแตกต่างกันไป

ในแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่ดี มีความถูกต้องและเชื่อถือได้วิธีนี้เหมาะสำหรับการตรวจสอบพัสดุ ครุภัณฑ์ ที่มีปริมาณมาก และสถานที่เก็บมีหลายแห่ง ซึ่งทำให้ข้อมูลมีโอกาสได้รับการสุ่มตรวจสอบเท่าเทียมกัน

1.3.2 Cluster Sampling เป็นการเลือกตัวอย่างของข้อมูลที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยมีวิธีดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) แบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่มโดยกำหนดจำนวนเท่ากัน ซึ่งถือตำแหน่งที่ตั้งหรือการเก็บรวบรวมรายการเป็นเกณฑ์ สำหรับการกำหนดจำนวนกลุ่มและจำนวนรายการในแต่ละกลุ่มขึ้นอยู่กับลักษณะและปริมาณของข้อมูลที่มีอยู่ทั้งหมด 2) สุ่มเลือกกลุ่มต่าง ๆ ที่แบ่งไว้มาเป็นตัวอย่าง กล่าวคือ เลือกทั้งกลุ่มมาเป็นตัวอย่างในการสุ่มเลือกตัวอย่างนี้ ซึ่งจะเป็นจำนวนเล็กน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับลักษณะและขนาดของข้อมูล

1.4 วิธี Selective หรือ Judgement Sampling เป็นการเลือกข้อมูลที่ยื่นอยู่กับการตัดสินใจของผู้ตรวจสอบว่าจะพิจารณาเลือกสุ่มตัวอย่างใดบ้าง โดยตัวอย่างที่สุ่มเลือกนั้นควรเป็นสิ่งของที่มีคุณลักษณะพิเศษซึ่งเคลื่อนย้ายหรือหิบบนขายได้ และอาจก่อให้เกิดการทุจริตได้

การตรวจนับ

เป็นการพิสูจน์จำนวนและสภาพของสิ่งที่ตรวจนับว่ามีอยู่ครบถ้วนตามที่บันทึกไว้หรือไม่ สภาพของสิ่งของนั้นเป็นอย่างไร อยู่ในสภาพชำรุดเสียหายหรือไม่ มีการเก็บรักษาอย่างไร โดยปกติการตรวจนับนี้จะใช้การตรวจสอบเงินสด วัสดุ ครุภัณฑ์ และยานพาหนะ เป็นต้น

ข้อจำกัด

1. สินทรัพย์ที่ตรวจนับจะต้องมีรูปร่าง หรือมีหลักฐานที่สามารถแสดงสภาพของสินทรัพย์นั้น เช่น เช็ค พันธบัตรรัฐบาล ตั๋วสัญญาใช้เงิน เป็นต้น
2. การตรวจนับมิใช่เป็นเครื่องพิสูจน์กรรมสิทธิ์ของสินทรัพย์เสมอไป
 1. การยื่นยันยอด

เป็นการขอให้บุคคลที่ไม่ใช่ผู้รับตรวจซึ่งทราบเรื่องเกี่ยวกับหลักฐานต่าง ๆ ให้การยืนยัน เป็นลายลักษณ์อักษรมายังผู้ตรวจสอบโดยตรง การยืนยันนี้เมื่อปฏิบัติอย่างถูกต้องจะถือเป็นหลักฐานที่เชื่อถือได้มากที่สุด เนื่องจากบุคคลดังกล่าวไม่จำเป็นต้องปิดบังข้อเท็จจริง เทคนิคนี้ส่วนใหญ่ใช้กับการยืนยันยอดเงินฝากธนาคาร หรือสินทรัพย์ซึ่งอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น ข้อจำกัด อาจไม่ได้รับความร่วมมือตอบยืนยันมาให้ผู้ตรวจสอบทราบ หรือมีข้อขัดข้องอื่น ๆ ที่ทำให้คำตอบที่ได้รับมีจำนวนน้อยเกินสมควร เช่น หนังสือยืนยันยอดไม่ถึงมือผู้รับ เป็นต้นซึ่งทำให้การตรวจสอบเรื่องนั้นไม่ได้รับหลักฐานอย่างเพียงพอ

การตรวจสอบเอกสารใบสำคัญ

เป็นการตรวจสอบเอกสาร หลักฐานประกอบการลงบัญชี ซึ่งเอกสารเหล่านี้พิสูจน์ความถูกต้องของรายการที่ลงไว้ในสมุดบัญชีได้ วิธีการตรวจนี้เรียกว่า “Vouching” ทั้งนี้ ผู้ตรวจสอบควรตรวจสอบเอกสารโดยระมัดระวังว่า

- เป็นเอกสารจริง ไม่ใช่เอกสารปลอมหรือผ่านการแก้ไข
- มีการบันทึกรายการ โดยถูกต้อง ครบถ้วน
- มีการอนุมัติรายการตามระเบียบของทางราชการ

ข้อจำกัด

1. เอกสารอาจมีการปลอมแปลงแก้ไขหรือจัดทำใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ระบบการควบคุมภายในไม่รัดกุมหรือขาดการแบ่งแยกหน้าที่อย่างเหมาะสม
2. การตรวจเอกสารบางครั้ง อาจไม่แสดงถึงสภาพที่มีอยู่จริง เช่น การตรวจสอบทะเบียนรถยนต์ที่ไม่สามารถพิสูจน์ว่ามีตัวรถยนต์อยู่จริง เป็นต้น

2. การคำนวณ

เป็นการพิสูจน์ความถูกต้องของตัวเลข ซึ่งถือเป็นหลักฐานที่เชื่อถือได้มาก ผู้ตรวจสอบควรทำการทดสอบตัวเลขทุกครั้ง เพื่อให้แน่ใจว่ายอดที่แสดงเป็นยอดที่ถูกต้อง กรณีที่มีการบวกเลขโดยมีกระดาษบวกเลขด้วยเครื่องคิดไว้ ผู้ตรวจสอบควรทดสอบตัวเลขอีกครั้ง เนื่องจากผู้รู้จักใช้เครื่องบวกเลขอาจใช้เทคนิคพลิกแพลง ทำให้ยอดรวมที่แสดงไว้ในกระดาษบวกเลขแสดงยอดที่ผิดไป

จากความเป็นจริงข้อจำกัด พิสูจน์ได้เพียงความถูกต้องของผลลัพธ์ แต่ไม่ได้พิสูจน์แหล่งที่มาของตัวเลขที่นำมาคำนวณ

การตรวจสอบการผ่านรายการ

เป็นการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของการผ่านรายการจากสมุดบันทึกรายการขั้นต้นไปยังสมุดบันทึกรายการขั้นปลาย วิธีการตรวจนี้เรียกว่า “Posting” ซึ่งเป็นวิธีการตรวจที่สำคัญมากอีกวิธีหนึ่งข้อจำกัด เช่นเดียวกับการคำนวณ คือ เป็นการพิสูจน์ความถูกต้องของการคัดลอกข้อมูลจากสมุดบันทึกรายการขั้นต้นไปยังสมุดบันทึกรายการขั้นปลาย แต่ไม่ได้พิสูจน์ความสมบูรณ์ของรายการแต่อย่างใด เช่น ไม่ได้พิสูจน์ความถูกต้องของการบันทึกบัญชีตามเอกสารหลักฐาน เป็นต้น

การตรวจสอบบัญชีย่อยและทะเบียน

เป็นการตรวจสอบว่ายอดคงเหลือและรายการในบัญชีย่อยและทะเบียนสัมพันธ์กับบัญชีคุมหรือไม่ข้อจำกัด พิสูจน์ได้เพียงความถูกต้องของยอดคงเหลือในบัญชีย่อยหรือทะเบียนกับบัญชีคุม แต่ควรใช้ร่วมกับเทคนิคการตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีวิธีอื่น ๆ ด้วย เช่น เทคนิคการตรวจสอบการผ่านรายการ เทคนิคการคำนวณ เป็นต้น

การตรวจหารายการผิดปกติ

เป็นการตรวจรายการในสมุดบัญชีต่าง ๆ หรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ว่ามีรายการผิดปกติหรือไม่ ซึ่งอาจทำให้พบข้อผิดพลาดที่สำคัญได้ ทั้งนี้ ต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ของผู้ตรวจสอบเป็นสำคัญข้อจำกัด รายการผิดปกติมิใช่หลักฐาน แต่เป็นเครื่องชี้ให้ทราบถึงความจำเป็นที่จะต้องหาหลักฐานด้วยเทคนิคอื่นประกอบ

การตรวจสอบความสัมพันธ์ของข้อมูล

เป็นการตรวจสอบรายการที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เนื่องจากข้อมูลของรายการหนึ่ง ๆ อาจมีความสัมพันธ์กับรายการอื่น ๆ ได้ รายการที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันปรากฏอยู่อย่างถูกต้องย่อมแสดง

ความถูกต้องของบัญชีได้ระดับหนึ่ง ฉะนั้น ผู้ตรวจสอบจึงควรตรวจสอบรายการที่มีความสัมพันธ์กันควบคู่กันไป

การวิเคราะห์เปรียบเทียบ

เป็นการศึกษาและเปรียบเทียบความสัมพันธ์และความเปลี่ยนแปลงของข้อมูลต่าง ๆ ว่าเป็นไปตามที่คาดหมาย หรือเป็นไปตามควรหรือไม่ อันจะช่วยให้เห็นว่าจะต้องใช้วิธีการตรวจสอบอื่นเพิ่มเติมหรืออาจลดขอบเขตการตรวจสอบลงได้ การวิเคราะห์เปรียบเทียบมีวิธีการดังนี้

1. เปรียบเทียบข้อมูลของงวดปีปัจจุบันกับงวดปีก่อน
2. เปรียบเทียบข้อมูลของงวดปีปัจจุบันกับประมาณการ

หากผลของการวิเคราะห์เปรียบเทียบพบว่ามีความแตกต่างที่เป็นสาระสำคัญต่อการกลุ่มงานมาตรฐานด้านการตรวจสอบภายใน 36 ตรวจสอบ ผู้ตรวจสอบจะต้องสอบถามเหตุผลจากหน่วยรับตรวจ และใช้เทคนิคการตรวจสอบอื่นเพิ่มเติม

การสอบถาม

เป็นการสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ การสอบถามอาจทำได้ทั้งเป็นลายลักษณ์อักษรหรือด้วยวาจา การสอบถามเป็นลายลักษณ์อักษร อาจใช้แบบสอบถาม และกำหนดคำถามเพื่อให้ได้คำตอบว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” หรืออาจเป็นคำถามที่กระตุ้นให้ผู้ตอบใช้ความคิดของตนเองก็ได้ ขึ้นอยู่กับผู้ตรวจสอบต้องการคำตอบในลักษณะใด ทั้งนี้ คำถามที่ใช้ควรมีลักษณะต่อเนื่องกัน การสอบถามด้วยวาจา ต้องอาศัยศิลปะอย่างมากในการที่จะสอบถามให้ได้ข้อเท็จจริง โดยไม่ทำให้ผู้รับตรวจอารมณ์เสีย หรือมีปฏิกิริยาต่อต้าน หรือปิดบังข้อเท็จจริงบางประการ และถ้าผู้ตรวจสอบสามารถเข้าใจทัศนคติหรือพฤติกรรมที่ผู้รับตรวจมีต่อตน และสามารถเปลี่ยนแปลงท่าทีของผู้รับตรวจที่มีต่อตนให้เป็นที่พอใจในทางที่ดีได้ก็ย่อมทำให้ได้ทราบข้อมูลหรือข้อเท็จจริงต่าง

ๆ ตามที่ต้องการได้อย่างถูกต้องข้อจำกัด คำตอบที่ได้เป็นเพียงหลักฐานประกอบการตรวจสอบเท่านั้น จะต้องมีการพิสูจน์ด้วยเทคนิคการตรวจสอบอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงจนเป็นที่พอใจ

สังเกตการณ์

เป็นการสังเกตให้เห็นด้วยตาในสิ่งที่ต้องการทราบอย่างระมัดระวัง โดยใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ รวมถึงการใช้วิจารณญาณพิจารณาสิ่งที่ได้เห็น แล้วบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ไว้ ดังนั้น ผู้ตรวจสอบที่มีประสบการณ์ที่กว้างขวางย่อมได้ประโยชน์จากการสังเกตการณ์ได้อย่างมาก และลึกซึ้งกว่าผู้ที่ประสบการณ์น้อย ผลที่ได้จากการสังเกตการณ์เป็นเพียงข้อมูลที่ผู้ตรวจสอบได้ประสมมาจากการปฏิบัติงานจริงในช่วงระยะเวลาที่ทำการสังเกตการณ์เท่านั้น ถ้าจะให้ความเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบนั้นเป็นส่วนรวม ผู้ตรวจสอบจะต้องหาเอกสารหลักฐานมายืนยัน เพื่อให้หน่วยรับตรวจยอมรับข้อสังเกตและยินยอมที่จะแก้ไขตามข้อสังเกตของผู้ตรวจสอบ

การตรวจทาน (Verification)

เป็นการยืนยันความจริง ความถูกต้อง ความแม่นยำ ความสมเหตุสมผล หรือความน่าเชื่อถือของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยการหาหลักฐานยืนยันกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ เช่น ข้อเท็จจริงปรากฏว่าได้จ่ายเงินให้เจ้าหนี้แล้ว 500,000 บาท หลักฐานที่จะนำมาตรวจทาน คือ ต้นข้าวเช็ค ที่ระบุเลขที่เช็ค วันที่กลุ่มงานมาตรฐานด้านการตรวจสอบภายใน 37 ชื่อเจ้าหนี้ รายการที่จ่าย จำนวนเงิน และการลงนามของผู้ถืออำนาจสั่งจ่าย ตลอดจนใบเสร็จรับเงินที่ได้รับจากเจ้าหนี้ ซึ่งควรมีรายละเอียดเช่นเดียวกับต้นข้าวเช็ค เป็นต้น

การสืบสวน

เป็นเทคนิคที่ผู้ตรวจจะใช้ในกรณีที่ไม่สามารถค้นพบข้อเท็จจริง ซึ่งคาดว่ามิใช่หรือควรจะเป็น ดังนั้น ผู้ตรวจสอบจะต้องค้นหาข้อเท็จจริงโดยเริ่มจากผลไปหาเหตุทีละขั้นตอน แต่ในบางกรณีผู้ตรวจสอบไม่สามารถหาหลักฐานมายืนยันขั้นตอนต่าง ๆ ได้ทุกขั้นตอน ก็ยังอนุมานหรือให้ความเห็นเพิ่มเติมลงไปในส่วนที่ขาดหายไป

การประเมินผล

เป็นการเปรียบเทียบมาตรฐานหรือหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้กับผลการปฏิบัติงานจริงว่าเกิดผลต่างหรือไม่ ถ้าเกิดผลต่างผู้ตรวจสอบต้องพิจารณาว่าเกิดขึ้นจากวิธีปฏิบัติไม่รัดกุมหรือไม่ดีพอ หรือว่าเนื่องจากสาเหตุอื่น เมื่อทราบสาเหตุที่แท้จริงแล้ว ผู้ตรวจสอบต้องวิเคราะห์ต่อไปอีกว่าเกิดจากสาเหตุสุดวิสัย ซึ่งอยู่นอกเหนือการควบคุมของวิญญูชนหรือไม่ หากมิใช่ ควรเสนอข้อคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงแก้ไขต่อไปผู้ตรวจสอบต้องใช้วิจารณญาณตัดสินใจว่าข้อมูลที่น่ามาเปรียบเทียบและผ่านการประเมินผลมาแล้วนั้นเพียงพอหรือไม่ ควรเพิ่มหรือลดปริมาณการทดสอบเพียงใดเพื่อให้สามารถนำมาวิเคราะห์ประเมินผลได้ ทั้งนี้ ผู้ตรวจสอบต้องประเมินถึงค่าความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการเพิ่มหรือลดปริมาณการทดสอบรายการดังกล่าวเมื่อเทียบกับผลที่ได้รับกับค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้